

Tekst 1

Regel 2 **Annos** t/m **quadraginta**

- 1p 1 Leg uit dat met deze woorden de voorafgaande suggestie **Adulescentulus** t/m **inductus** (regel 1-2) niet volledig weerlegd wordt.

Regel 7 **Nihil autem umquam debuit**

- 1p 2 Citeer uit het voorafgaande (vanaf regel 1 **Patrem**) het Latijnse tekstelement waarop Cicero met deze woorden ingaat.

Regel 8-9 **ruri** t/m **vixerit**

Erucius geeft voor dit feit een andere verklaring dan Cicero.

- 2p 3 a Beschrijf in eigen woorden de verklaring die Erucius geeft. Betrek in je antwoord een gegeven uit de regels 22-27 (**Nescio** t/m **possum**).
b Beschrijf in eigen woorden de verklaring die Cicero geeft. Betrek in je antwoord een gegeven uit de regels 28-33 (**Quid ais** t/m **consumere**).

Regel 1-19 **Patrem** t/m **constantissimus**

In zijn boek *De inventione* beschrijft Cicero de techniek van de opsomming:

Bij de opsomming worden verscheidene mogelijkheden naast elkaar gezet. Nadat alle andere mogelijkheden zijn ontkracht, blijft er een over die noodzakelijkerwijs de juiste moet zijn. Voorbeeld: "Het moet wel zo zijn dat het slachtoffer ofwel vanwege vijandschap door mijn cliënt is gedood, ofwel uit vrees, of omdat hij hoopte er beter van te worden, of om een vriend een plezier te doen, of het is zo, als geen van deze omstandigheden aan de orde is, dat het slachtoffer niet door mijn cliënt is gedood."

- 2p 4 a Citeer uit de regels 13-19 (**Nam** t/m **constantissimus**) het Latijnse zelfstandig naamwoord waarmee Cicero naar het motief vijandschap verwijst.
b Noteer een motief dat Cicero in de bovenstaande passage uit *De inventione* noemt, dat hij ook in de regels 1-7 (**Patrem** t/m **interfuisse**) aan de orde stelt.

Regel 21 **filius**

- 3p 5 a Citeer uit het voorafgaande (vanaf regel 16 **Rursus**) de twee Latijnse tekstelementen waarmee Cicero deze persoon op een meer uitgebreide wijze heeft beschreven.
b Leg uit welk doel Cicero met deze meer uitgebreide beschrijving had.

Regel 24-26 **Quod** t/m **optima**

In deze zin maakt Cicero gebruik van het stilistisch middel chiasme.

- 1p 6 Neem het volgende schema over en citeer op de plaats van de puntjes de vier Latijnse tekstelementen die het chiasme vormen:
... (a), ... (b), ... (b), ... (a).

Regel 22-27 **Nescio t/m possum**

In deze regels kwalificeert Cicero de aanklacht van Erucius onder andere met de woorden **mala** (regel 25) en **nugatoria** (regel 25).

- 2p 7 Citeer uit de regels 22-27 (**Nescio t/m possum**) de andere twee niet direct opeenvolgende Latijnse woorden waarmee Cicero de aanklacht van Erucius kwalificeert.

Regel 29 **relegationis ac supplici**

In het vervolg noemt Cicero drie redenen die volgens hem veel meer voor de hand liggen.

- 2p 8 Citeer uit de regels 37-40 (**Vides t/m dicis**) de drie desbetreffende Latijnse woorden.

Regel 41-42 **weinig argumenten**

In het voorafgaande heeft Cicero opgemerkt dat Erucius hem daarmee een probleem bezorgt.

- 1p 9 Beschrijf in eigen woorden dit probleem. Baseer je antwoord op een gegeven uit de regels 22-27 (**Nescio t/m possum**).

Tekst 2

Regel 1 in **Sullae praesidiis fuit**

Dit gegeven wordt door Cicero herhaaldelijk in zijn redevoering benadrukt.

- 1p 10 Leg uit dat dit gegeven een belangrijk argument vormt in het betoog van Cicero. Betrek in je antwoord de betekenis van de woorden **in Sullae praesidiis fuit**.

Regel 3 **lege** (het eerste **lege** in regel 3)

In het vervolg (t/m regel 5 **quaero**) is sprake van oude en nieuwe wetten.

- 2p 11 a Tot welke categorie behoort het eerste **lege** in regel 3? Verklaar je antwoord.
b Beschrijf in eigen woorden welke twee bepalingen deze wet bevatte. Baseer je antwoord op de regels 1-5 (**Dum t/m quaero**).

Regel 6 In t/m **Eruci**

- 1p 12 Beschrijf in eigen woorden de retorische techniek die Cicero in deze zin gebruikt.